

"Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2020 жылғы 25 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-331/2020 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 28 желтоқсанда № 21934 болып тіркелді

ЗҚАИ-ның

ескертпесі!

Осы бұйрықтың қолданысқа енгізілу тәртібін 5 т. қараңыз

"Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі" Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі Кодексінің 100-бабының 3-тармағына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жығы 17 ақпандағы № 71 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі туралы ережесінің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

1. Қоса беріліп отырған "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидалары бекітілсін.

2. Мыналардың:

1) "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2018 жылғы 23 сәуірдегі № 187 бұйрығының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17242 болып тіркелген, Қазақстан Республикасы Нормативтік құқықтық актілер электрондық түрдегі эталондық бақылау банкінде 2018 жылғы 10 тамызда жарияланған);

2) Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 5 шілдедегі № ҚР ДСМ-78/2020 бұйрығымен бекітілген Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі мен Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің өзгерістер мен толықтырулар енгізілетін кейбір бұйрықтарының тізбесінің 13-тармағының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 20935 тіркелген, Қазақстан Республикасының Нормативтік

құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкінде 2020 жылғы 6 шілдеде жарияланған) күші жойылды деп танылсын.

3. Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің Санитариялық-эпидемиологиялық бақылау комитеті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды;

3) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің Заң департаментіне осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

4. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау вице-министріне жүктелсін.

5. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік жиырма бір күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

*Қазақстан Республикасы
Денсаулық сақтау министрінің міндетін атқарушы*

М. Шоранов

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасының
Индустрия және инфрақұрылымдық
даму министрлігі

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасының
Экология, геология және
табиғи ресурстар министрлігі

Қазақстан Республикасы
Денсаулық сақтау министрінің
міндетін атқарушы
2020 жылғы 25 желтоқсандағы
№ ҚР ДСМ-331/2020
бұйрығымен бекітілген

"Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидалары

1-тарау. Негізгі ережелер

1. Осы "Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын

санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидалары (бұдан әрі – Санитариялық қағидалар) "Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі" Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі Кодексінің (бұдан әрі – Кодекс) 100-бабының 3-тармағына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жығы 17 ақпандағы № 71 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігі туралы ережесінің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес әзірленген және өндіріс пен тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды белгілейді.

2. Осы Санитариялық қағидаларда мынадай анықтамалар пайдаланылды:

1) ағызу станциялары – елді мекен аудандарының су бұру жүйелерімен жабдықталмаған сұйық қалдықтарды су бұру жүйесіне қабылдауға және түсіруге арналған құрылыстар;

2) ассенизациялау алқабы, жер жырту алқабы – елді мекеннің шегінен тыс сұйық қалдықтарды жинау және залалсыздандыру үшін арнайы бөлінген аумақ;

3) жоспарлы-тұрақты санитариялық тазарту – қалдықтарды белгіленген жиілікпен жинау және жою бойынша іс-шаралар жүйесі;

4) жерді қалпына келтіру – белгілі мақсатта пайдалану үшін бүлінген жерлерді, оның ішінде бүлінген жерлердің кері әсері нәтижесінде өз құндылығын толық немесе ішінара жоғалтқан іргелес жер учаскелерін қалпына келтіруге, сондай-ақ қоршаған орта жағдайын жақсартуға бағытталған жұмыстар кешені;

5) коммуналдық қалдықтар – елді мекендерде, оның ішінде адамның тіршілік етуінің нәтижесінде қалыптасқан тұтыну қалдықтары, сондай-ақ құрамы мен қалыптасу сипаты бойынша оларға жақын өндіріс қалдықтары;

6) қалдық сақтау қоймасы – радиоактивті, уытты және қалдықтар деп аталатын пайдалы қазбалардың басқа да төгілген қалдықтарын сақтауға немесе көмуге арналған арнайы құрылыстар мен жабдықтар кешені;

7) қалдықтарды есепке алу – қалдықтардың сандық және сапалық сипаттамасы мен олармен жұмыс істеу тәсілдері туралы ақпарат жинау және ұсыну жүйесі;

8) қалдықтарды жою – қалдықтарды көму және жою бойынша операциялар;

9) қалдықтарды жинау – қалдықтарды одан әрі кәдеге жарату немесе жою мақсатында оларды сұрыптауды қамтитын қалдықтарды арнайы бөлінген орындарға немесе объектілерге шығаруға, жинауға және орналастыруға байланысты қызмет;

10) қалдықтарды залалсыздандыру – механикалық, физикалық-химиялық немесе биологиялық өңдеу жолымен қалдықтардың қауіпті қасиеттерін азайту немесе жою;

11) қалдықтарды кәдеге жарату – қалдықтарды қайталама материалдық немесе энергетикалық ресурстар ретінде пайдалану;

12) қалдықтарды көму – көмілген қалдықтардың халықтың денсаулығына және қоршаған ортаға қауіпті әсерін болдырмайтын, шектеусіз мерзім бойы оларды сақтау үшін белгіленген орындарда қалдықтарды жинау;

13) қалдықтарды қайта өңдеу – қалдықтардан шикізаттарды және (немесе) одан әрі тауарларды немесе басқа өнімдер өндірісінде (дайындауда) пайдаланылатын басқа материалдарды алуға, сондай-ақ олармен жұмыс істеуді жеңілдету, олардың көлемін немесе қауіпті қасиеттерін азайту мақсатында қалдықтардың қасиеттерін өзгертуге бағытталған, сұрыптауды қоса алғандағы физикалық, химиялық немесе биологиялық процестер;

14) қалдықтарды орналастыру – өндіріс және тұтыну қалдықтарын сақтау немесе көму;

15) қалдықтарды сақтау – қалдықтарды кейіннен кәдеге жарату, қайта өңдеу және (немесе) жою үшін арнайы бөлінген орындарда жинау;

16) қалдықтарды уақытша сақтау – өз қызметі нәтижесінде түзілетін өндіріс және тұтыну қалдықтарын адамдардың оларды кейіннен кәдеге жарату, қайта өңдеу, сондай-ақ қайта өңдеуге немесе кәдеге жаратуға жатпайтын қалдықтарды жою жөніндегі операцияларды жүзеге асыратын ұйымдарға беру үшін жобалау құжаттамасында айқындалған уақытша сақтау орындарында және мерзімдерге (бірақ алты айдан асырмай) жинап қоюы;

17) қалдықтарды тасымалдау – қалдықтарды олардың пайда болған немесе сақталған жерінен қайта өңдеу, кәдеге жарату немесе көму орындарына немесе объектілеріне тасымалдау;

18) қалдықтардың қауіптілік сыныбы – бұл адамның денсаулығына және оның тіршілік ету ортасына қалдықтардың қауіптілік түрі мен дәрежесін айқындайтын олардың сандық сипаттамасы;

19) қалдықтар түрі – шығу тегіне, қасиеттеріне және қалдықтар сыныптамасының негізінде айқындалған жұмыс істеу технологияларына сәйкес жалпы белгілері бар қалдықтар жиынтығы;

20) қалдықпен жұмыс істеу – қалдықтардың пайда болуының алдын алуды және азайтуды, есепке алу мен бақылауды, қалдықтарды жинақтауды, сондай-ақ қалдықтарды жинауды, қайта өңдеуді, кәдеге жаратуды, залалсыздандыруды,

тасымалдауды, сақтауды (қоймаға жинауды), жоюды қоса алғанда қалдықтармен байланысты қызмет түрлері және олармен байланысты өзге де іс-қимылдар;

21) қалдықтармен жұмыс істеу шаруашылығын консервациялау – қалдықтарды тасымалдау және оларды қалдықтарды сақтау орындарына орналастыру бойынша қызметті уақытша тоқтату. Бұл ретте қалдықтармен жұмыс істеу шаруашылығы мен қалдықтарды сақтау орындарының құрылыстарын қоршаған ортаға теріс әсерін болдырмайтындай етіп оқшаулайды;

22) қалдықтармен жұмыс істеу шаруашылығын жою (көму) – қалдықтарды тасымалдау және оларды қалдықтарды сақтау орындарына орналастыру бойынша қызметті тоқтату. Бұл ретте қалдықтармен жұмыс істейтін шаруашылықтың барлық ғимараттары мен құрылыстарын жою, ал қалдықтарды сақтау орнын қоршаған ортаға қоршаған ортаға теріс әсерін болдырмайтындай етіп оқшаулау қажет;

23) қатты тұрмыстық қалдықтар (бұдан әрі – ҚТҚ) – қатты түрдегі коммуналдық қалдықтар;

24) қатты тұрмыстық қалдықтарға арналған полигондар – қатты тұрмыстық қалдықтарды оқшаулауға және залалсыздандыруға арналған арнайы құрылыстар;

25) қауіпті химиялық заттар – адам денсаулығына және қоршаған ортаға тікелей немесе ықтимал зиянды әсер етуі мүмкін заттарға ие болатын заттар;

26) мамандандырылған ұйымдар – қызметі қалдықтармен жұмыс істеуге байланысты ұйымдар;

27) медициналық қалдықтар (бұдан әрі – МК) – медициналық қызметтерді көрсету және медициналық емшаралар жүргізу процесінде түзілетін қалдықтар;

28) өндіріс қалдықтары (өндірістік қалдықтар) – өнімді өндіру, жұмыстарды (көрсетілетін қызметтерді) орындау процесінде пайда болған және өздерінің бастапқы тұтынушылық қасиеттерін толық немесе ішінара жоғалтқан шикізаттың, материалдардың, өзге де бұйымдар мен өнімдердің қалдықтары;

29) өндірістік объект – адамның тіршілік ету ортасына және денсаулығына әсер ету көздері болып табылатын процестерді, жабдықты және технологияны пайдалана отырып жүзеге асырылатын өнімнің өндірісімен, жұмыстарды орындаумен және қызметтер көрсетумен байланысты шаруашылық қызметінің объектісі;

30) радиоактивті қалдықтар – одан әрі пайдалану көзделмейтін, құрамындағы радионуклидтер алу деңгейінен асатын радиоактивті заттар, ядролық материалдар немесе радионуклидті көздер;

31) санитариялық-қорғаныш аймағы (бұдан әрі – СҚА) – арнайы мақсаттағы аймақтарды, сондай-ақ өнеркәсіптік ұйымдар мен басқа да өндірістік,

коммуналдық және елді мекендегі қойма объектілерін жақын жердегі селитебті аумақтан, ғимараттар мен тұрмыстық-азаматтық мақсаттағы құрылыстардан оларға қолайсыз факторлардың әсерін әлсірету мақсатында бөліп тұратын аумақ;

32) санитариялық тазарту – елді мекенде халықтың тіршілік әрекеті нәтижесінде түзілетін қалдықтарды жинау, жою және залалсыздандыру мақсатындағы іс-шаралар жүйесі;

33) сұйық қалдықтар – сарқынды суларды қоспағанда, кез келген сұйық күйдегі қалдықтар;

34) сарқынды сулар – адамның шаруашылық қызметі нәтижесінде пайда болатын немесе табиғи немесе жасанды су объектілеріне немесе жер бедеріне ағызып жіберілетін ластанған аумақтағы сулар;

35) селитебті аумақ – тұрғын үй, қоғамдық (қоғамдық-іскерлік) және рекреациялық аймақтарды, сондай-ақ инженерлік және көлік инфрақұрылымдарының жекелеген бөліктерін, басқа да объектілерді орналастыруға арналған, орналастырылуы мен қызметі арнаулы санитарлық-қорғаныш аймақтарын талап ететіндей әсер етпейтін елді мекен аумағының бір бөлігі;

36) тұтыну қалдықтары – өнімдерді, бұйымдарды және өзге де заттарды тұтыну немесе пайдалану процесінде түзілген қалдықтар, сондай-ақ өзінің бастапқы тұтыну қасиеттерін толық немесе ішінара жоғалтқан тауарлар (өнім);

37) уытты қалдықтар – қоршаған ортаға түскен жағдайда биоаккумуляциялау және (немесе) биотикалық жүйелерге уытты әсер ету нәтижесінде адам үшін қауіп төндіретін немесе төндіруі мүмкін заттардан тұратын қалдықтар;

38) халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік орган – халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік саясатты, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы нормативтік құқықтық актілерде және Қазақстан Республикасының өзге де заңнамалық актілерінде белгіленген талаптардың сақталуын бақылау мен қадағалауды іске асыратын мемлекеттік орган.

3. Тұтыну қалдықтары мынадай түрлерге бөлінеді:

1) тұрмыстық қатты қалдықтар (бұдан әрі – ТҚК);

2) медициналық қалдықтар (бұдан әрі – МК).

2-тарау. Өндіріс қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар

4. Өндіріс қалдықтарын жинауды және уақытша сақтауды қызметінің нәтижесінде қалдықтар түзілетін объектілерді, ғимараттарды, құрылыстарды, құрылысжайларды және өзге де объектілерді пайдалану кезінде кейіннен қалдықтарды өздігінен шығару арқылы жеке және заңды тұлғалар немесе одан әрі

залалсыздандыру, көму, пайдалану немесе кәдеге жарату үшін тиісті шарттар жасай отырып, мамандандырылған субъектілер жүзеге асырады.

Өндірістік объектілерде өндіріс қалдықтарын жинау және уақытша сақтау қалдықтардың қауіптілік сыныбына сәйкес келетін арнайы алаңдарда (орындарда) жүргізіледі. Қалдықтардың жиналуына қарай оларды қауіптілік сыныбына сәйкес қалдықтардың әрбір тобы үшін бөлек жинайды.

5. Қалдықтарды сақтау орнынан (алаңынан) тұрғын аумаққа дейін, өндірістік және коммуналдық мақсаттағы объектілерге дейінгі СҚА өлшемдері Ереженің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес бекітілетін "Адамның денсаулығы мен мекендеу ортасына әсер ету объектілері болып табылатын объектілердің санитариялық-қорғаныш аймағын белгілеу бойынша санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларда белгіленген талаптармен айқындалады.

6. Қалдықтардың қауіптілік сыныбы халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік органның аумақтық бөлімшелерімен Кодекстің 9-бабының 12) тармақшасына сәйкес жүргізіледі.

7. Объекті шегінен тыс шығарылатын қалдықтың қауіптілік сыныбын айқындау әрбір қалдық түрлері үшін қалдық түзілген сәттен бастап үш ай ішінде жүргізіледі және оның технологиясы өзгерген немесе өзге де шикізат ресурстарына өткен кезде, сондай-ақ қалдықтардың химиялық құрамының өзгеруі мүмкін кез келген басқа жағдайларда қайта қарауға және жанартуға жатқызылады. Жеке полигондарда жиналатын объектілердің қалдықтары да қауіптілік сыныбын анықтауға жатады.

8. Адам денсаулығына және қоршаған ортаға әсер ету дәрежесіне қарай қалдықтар қауіптіліктің бес сыныбына бөлінеді:

- 1) 1-сынып – өте қауіпті;
- 2) 2-сынып – қауіптілігі жоғары;
- 3) 3-сынып – қауіптілігі орташа;
- 4) 4-сынып – қауіптілігі аз;
- 5) 5-сынып – қауіпсіз.

9. Қалдықтарды кәдеге жарату, қайта өңдеу, сонымен қатар жоюмен айналысатын үшінші тұлғаға бергенше, қалдықтарды алты айдан аспайтын мерзімде жинақтауға және уақытша сақтауға жол беріледі.

Сұйық және газ түріндегі қалдықтар тұмшаланған ыдыста сақталады. Қалдықтардың жиналуына қарай объект аумағынан шығарылады немесе оны залалсыздандыруды өндірістік объектіде жүргізеді.

10. Қалдықтардың өнеркәсіп алаңдар (бұдан әрі – өнеркәсіпалаң) аумағындағы рұқсат етілетін мөлшері субъектілермен осы Санитариялық қағидаларға 4-тармағына сәйкес арнайы алаңның (орынның) қуатынан аспайтын дербес анықталады.

11. Арнайы салынған қалдық, қоқыс, шөгінді, күл жинауыштар мен үйінділер, қоршаған орта мен халықты қорғауды қамтамасыз ететін құрылысжайлар болған жағдайда, қалдықтарды жинауға, сақтауға және көмуге жол беріледі.

12. Қауіптіліктің 1-сыныбындағы қалдықтар тұмшаланған ыдыста (болат бөшкелер, контейнерлер) сақталады. Толуына қарай қалдықтар салынған ыдысты болат қақпақпен жабады, қажет болған кезде электрлі газбен дәнекерлейді және қауіпті қасиеттерін көрсете отырып, қауіпті қалдықтары бар қаптаманы таңбалауды қамтамасыз етеді.

13. Қауіптіліктің 2-сыныбындағы өндіріс қалдықтары агрегаттық күйіне сәйкес полиэтилен қаптарда, пакеттерде, бөшкелерде және зиянды заттардың (ингридиенттердің) таралуына кедергі болатын ыдыстардың басқа да түрлерінде сақталады.

14. Қауіптіліктің 3-сыныбындағы өндіріс қалдықтары жайылтпай сақтауды қамтамасыз ететін, тиеу-түсіру және көлік жұмыстарын орындауға мүмкіндік беретін және зиянды заттардың таралуын болдырмайтын ыдыста сақталады.

15. Қауіптіліктің 4-сыныбындағы өндіріс қалдықтары өнеркәсіптік алаңда конус тәрізді үйінді түрінде ашық күйінде сақталады, сол жақтан олар автотиегішпен автокөлікке тиеледі және кәдеге жарату немесе көму орындарына жеткізіледі.

16. Қатты, оның ішінде сусымалы қалдықтар контейнерлерде, пластик, қағаз пакеттерде немесе қаптарда сақталады және олардың жиналуына байланысты полигонға шығарылады.

17. Қалдықтарды уақытша сақтауға арналған алаңды өндірістік объектінің аумағында ық жағына орналастырады. Алаңды қатты және уытты (қалдықтарды) заттарды өткізбейтін материалмен жабады, тазарту құрылыстары жағына қарай құйылыс құрылғысы және еңісі бар төсеніш төсейді. Алаң бетінде жиналған суларды жалпы жауын-шашын бұрғышына жіберуге жол берілмейді. Алаң бетінде жиналған сулар үшін уытты заттармен жұмыс істеуді, тазалауды және оларды залалсыздандыруды қамтамасыз ететін арнайы тазарту құрылыстары көзделеді. Алаңда қалдықтарды атмосфералық жауын-шашынның және желдің әсерінен қорғау көзделеді.

18. Уытты өндіріс қалдықтарын (қауіптіліктің 1 және 2-сыныбы) залалсыздандыруды уытты өндіріс қалдықтарын көму полигондарында жүзеге асырады.

19. Өндіріс қалдықтарын (қауіптіліктің 3 және 4-сыныбы) залалсыздандыру үшін өндіріс қалдықтарының бір бөлігін тиісті объектіде тұтыну қалдықтарымен бірге өңдеу және өндіріс қалдықтарының бір бөлігін ҚТҚ полигонында жинақтауға рұқсат етіледі.

20. Тасымалданатын қалдықтардың мөлшері көлік құралының жүк көлеміне сәйкес келеді. Өндіріс қалдықтарын тасымалдау кезінде оларды толтыру, тасымалдау, тиеу және түсіру орындарында қоршаған ортаны ластауға жол берілмейді.

21. Қауіптіліктің 1-сыныбынан 3-сыныбына дейінгі қалдықтарды тиеуге, тасымалдауға және түсіруге байланысты технологиялық процестер механикаландырылады.

22. Жартылай сұйық (паста тәрізді) қалдықтарды тасымалдауға арналған көлік құралы ағызуды арналған шлангы құрылғысымен жабдықталады.

23. Қатты және шаң тәрізді қалдықтарды тасымалдаған кезде көлік құралы қорғаныш қабықшамен немесе жабын материалымен жабдықталады.

24. Шаң тәрізді қалдықтарды барлық кезеңде: тиеу, тасымалдау, түсіру кездерінде ылғалдайды.

25. Қауіптіліктің 1 және 2- сыныбындағы өндіріс қалдықтарын тасымалдау кезінде көлік құралын басқаратын адамнан және жүкпен бірге жүретін персоналдан басқа бөтен адамдардың болуына жол берілмейді.

26. Қалдықтарды шикізат ретінде қолданатын объектілерде технологиялық процестерді автоматтандыру және механикаландырумен қамтамасыз етіледі.

27. Жұмыс істеп тұрған жылу электр орталықтарының (бұдан әрі – ЖЭО), жылу электр станцияларының (бұдан әрі – ЖЭС) күл-қоқыс үйінділерін/күл үйінділерін қоспағанда, оларды субъектінің өндірістік алаңының және елді мекен аумақтарының шегінен тыс орналастыру мүмкін болмаған кезде өнеркәсіптік қалдықтарды көму қауіптілік сыныптарына сәйкес субъектінің өндірістік алаңнан және елді мекендер аумақтарынан тыс жерде жүргізіледі.

28. Кәдеге жаратылмайтын қалдықтарды көму және жинақтау алаңдары елді мекеннің және өндіріс алаңының шегінен тыс, оның ішінде қайта салынып жатқан ЖЭО, ЖЭС үшін шеткері жерлерде орналастырылады.

29. Қауіптіліктің 2 және 3-сыныбындағы қатты және шаң тәрізді қалдықтарды, суда ерімейтін уытты ингредиенттерді көмуді өндіріс қалдықтары полигондарында жүзеге асырады. Қазаншұңқырларда қалдықтарды төгуді

қабаттап тығыздау арқылы жүргізеді. Қазаншұңқырлардағы қалдықтардың ең жоғары деңгейінің қазаншұңқырлар аумағына іргелес жоспарланған белгіден төмен кемінде 2 метр (бұдан әрі – м) көзделеді.

30. Қазаншұңқырларды жабдықтау кезінде қазаншұңқырларға іргелес аумақтың ені кемінде 8 м көзделеді. Топырақтың сүзгілеу коэффициенті тәулігіне 6-10 метрден (бұдан әрі – м/тәу) аспағанда көмуге жол беріледі.

31. Шаң тәрізді қалдықтарды көмуді осы қалдықтардың желмен таралуын болдырмауға кепілдік беретін іс-шараларды ескере отырып, қазаншұңқырларда жүргізеді. Қазаншұңқырларға шаң тәрізді қалдықтарды әрбір тиегеннен кейін оларды қалыңдығы кемінде 20 сантиметр (бұдан әрі – см) топырақпен оқшаулайды.

32. Суда еритін уытты заттары бар қауіптіліктің 2 және 3-сыныбындағы қатты және паста тәрізді қалдықтарды көмуді "Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы" Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 16 шілдедегі Заңының 20-бабының 23-16) тармақшасына сәйкес сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтер (бұдан әрі – сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтер) сәйкес түбі және бүйір қабырғалары оқшауланған қазаншұңқырларда жүзеге асырады.

33. Қазаншұңқырдың көмілген учаскесін топырақтың тығыздалған қабатымен жабады, оның үстінен қазаншұңқырдың қалған бөлігін толтыру үшін қалдықтарды тасымалдау жүзеге асырылады. Қалдықтарды топырақтың тығыздалған қабатымен тасымалдағанда оны бұзуға жол берілмейді.

34. Нашар еритін уытты заттары бар қауіптіліктің 1-сыныбындағы қалдықтарды көмген кезде олардың топыраққа және жерасты суларына көшуін болдырмау бойынша мынадай шаралар қолданады:

1) қазаншұңқырлардың түбі мен бүйір қабырғаларын сүзгілеу коэффициенті 10 м/тәу аспайтын кемінде бір метр балшық қабатымен қоршау;

2) қосылған жерлерді битум, гудрон немесе басқа да су өткізбейтін материалдар құю арқылы қазаншұңқырлардың түбіне бетон плиталар төсеу және қабырғаларын бекіту.

35. Қауіптіліктің 1-сыныбындағы суда еритін қалдықтарды көму қазаншұңқырларда болат контейнерлерде немесе бетон қораптарға салынатын, оларды толтырғанға дейін және одан кейін тұмшалануын екі рет бақылай отырып, қабырғаларының қалыңдығы кемінде 10 миллиметр (бұдан әрі – мм) баллондарда жүргізіледі.

36. Қауіптіліктің 4-сыныбындағы өндіріс қалдықтарын тұтыну қалдықтарымен бірге соңғысын көметін жерлерде біріктіруге немесе оқшаулағыш материал немесе аумақты жоспарлау жұмыстары кезінде пайдалануға жол беріледі.

37. Қалдықтармен толтырылған қазаншұңқырларды қалыңдығы 2 м тығыздалған топырақ қабатымен оқшаулайды, содан кейін гудроннан, тез қатаятын шайырдан, цементті гудроннан жасалған су өткізбейтін жабынмен жабады.

38. Су өткізбейтін жабындар және тығыздалған қабаттар қазаншұңқырларға іргелес аумақтардан шығып тұрады. Су өткізбейтін жабындар қазаншұңқырлардың габаритінен әрбір жағынан 2-2,5 м шығып тұрады және көрші тұрған қазаншұңқырлар жабындарымен түйістіріледі. Түйіскен жерлер қазаншұңқырлар бетіндегі жауын-шашын және еріген суларды арнайы буландыратын алаңға жинауға және шығаруға мүмкіндік беретіндей етіп жасалады.

39. Қазаншұңқырлардың оқшаулайтын жабындарын, су бұратын арналарын жабдықтау бойынша жұмыстарды ұйымдастыруды оларды толтыру тәсілімен әр нақты жағдайда учаскенің бедері мен гидрогеологиялық жағдайларын ескере отырып шешеді.

40. Жағуға жататын өндіріс және тұтыну қалдықтарын заласыздандыру кезінде шығарылған газдарды толық жағатын камера арқылы жұмыс режимі кемінде плюс (бұдан әрі – "+") 1000-1200 градус Цельсий температурада (бұдан әрі – °С) жұмыс істейтін пештерді (инсинераторларды) пайдаланады. Ауыр металдар мен заттарды, радиоактивті қалдықтарды, регенерациялауға жататын мұнай өнімдерін алудың тиімді әдістері әзірленген өндіріс және тұтыну қалдықтарын полигонға қабылдауға жол берілмейді.

41. Қауіптіліктің 1-3-сыныбындағы сұйық қалдықтарды полигонға шығару алдында паста тәрізді консистенцияға айналдырады. Қалдықтарды сұйық күйінде көмуге жол берілмейді.

42. Қалдық сақтау қоймаларын СҚА-ны ескере отырып, кенді қайта өңдеу объектісінің өзінде де (бірыңғай өнеркәсіптік алаң шегінде), сол сияқты одан қашықта дербес аймақ да (шеттетілген) орналастырады.

43. Елді мекендерден және көлік жолдарынан 5 км-ден астам қашықтықта, ауыл шаруашылығы мақсатында жарамсыз жерлерде орналасқан қалдық сақтау қоймасы топырақ беті мен дамба негізінен гамма сәулелену дозасының қуаты табиғи аяның үстінде сағатына 0,3 мкЗв/сағ-тан аспаған жағдайда, қоршалмайды.

Қалдық сақтау қоймасының айналасында тиісті ескертуші және тыйым салушы жазбалар қойылады.

44. Істен шыққан қалдық сақтау қоймасы аумағын кез келген мақсатта пайдалануға жол берілмейді. СҚА аумағында тұрғын үй, балалар объектілерін, әлеуметтік-мәдени және тұрмыстық қызмет көрсету объектілерін салуға, сондай-ақ демалу және спортпен айналысуға арналған орындарын орналастыруға жол берілмейді.

45. Қалдық сақтау қоймасын орналастыру ауданы оның айналасында қажетті көлемдегі СҚА-ны ұйымдастыру мүмкіндігін көздейді. Оның орналасатын орнын ауданды және объектіні дамытудың перспективалық жоспарымен байланыстырады.

46. Қалдық сақтау қоймаларын сумен жабдықтау көздері болып табылатын жер бетіндегі судың жиегі созылған орындарда, халық шаруашылығында мәні бар ірі өзендер мен көлдердің ең жақын жиегіне (1000 м кем) тікелей жақын жерде, сондай-ақ одан әрі даму перспективасы бар 50 мыңнан астам тұрғыны бар қалаларда (СҚА-ның өлшеміне сәйкес) орналастыруға жол берілмейді.

47. Объекті аумағында қалдық сақтау қоймасын өндірістік, әкімшілік және кәсіпорынның тұрмыстық ғимаратынан СҚА көлемінің жартысына тең, бірақ 500 м-ден жақын емес қашықтықта орналастырады.

48. Қалдық сақтау қоймасын:

1) ауыз су бас тоғанынан және балық аулау шаруашылығынан төмен;

2) жерасты сулары жинақталатын қалдықтардың төменгі деңгейінен кемінде 2 м көтерілген кезде (қалдық сақтау қоймасын пайдалану кезінде судың көтерілуін ескере отырып) су жатып қалатын топырағының сүзгіштігі төмен (саз, саздақ, тақтатас) жер учаскелерінде орналастырылады. Таңдалған алаңда гидрогеологиялық жағдайы қолайсыз болған жағдайда жерасты суларының деңгейін төмендетуді қамтамасыз ететін іс-шаралар көзделеді.

49. Қалдық сақтау қоймасын көму алдында оны жер жұмысына қажетті техниканы пайдалануға мүмкіндік беретін кондицияға дейін құрғату бойынша іс-шаралар жүргізіледі.

50. Көмілген қалдық сақтау қоймасы биіктігі кемінде 2 м қоршаумен қоршалады. Қоршау топырақ беті мен дамба негізінен гамма сәулелену дозасының қуаты табиғи аяның үстінде сағатына 0,3 микрозиверттен (бұдан әрі – мкЗв/сағ) аспаған жағдайда, қалдық қоймасына 30 м-ден жақын жерде орналастырылмайды.

51. Көмілген қалдық сақтау қоймасына бұрын оны пайдаланған объектінің басшысымен осы Санитариялық қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес паспорт толтырады, кейіннен оны жергілікті атқарушы органдарға тапсырады.

52. Топырақ құнарлылығын қалпына келтіру (жою), консервациялау арнайы салынған қоқыр, қоқыс, қалдық, күл жинауыштар мен үйінділер және басқа да құрылымдардың қоршаған орта мен халықты қорғауды қамтамасыз ететін жобалық шешімдерімен жүргізіледі.

3-тарау. Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар
1-параграф. Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға, тасымалдауға және залалсыздандыруға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар

53. Елді мекендер аумағында қалдықтарды жинау, пайдалану, қолдану, залалсыздандыру, тасымалдау, сақтау және көмуді мамандандырылған ұйымдар жүзеге асырады. Шағын елді мекендерде ҚТҚ жинау, шығару және көму орындарын күтіп-ұстау бойынша мамандандырылған ұйымдар болмаған жағдайда жергілікті атқарушы орган қызметінің бақылауымен және қызмет көрсетуімен қалдықтарды өз бетімен шығаратын орындар ұйымдастырылады.

54. Инфекциялық, оның ішінде туберкулезге қарсы, тері-венерологиялық стационарларды қоспағанда, қоғамдық тамақтану, сауда, жалпы білім беру объектілерінің, санаторий-курорттық ұйымдардың тағам қалдықтары қақпағы бар ыдыстарға жиналады, салқындатылатын үй-жайларда немесе тоңазыту камераларында сақталады. Инфекциялық, оның ішінде туберкулезге қарсы, тері-венерологиялық стационарлардың тағам қалдықтарын қоспағанда, тағам қалдықтарын малға азық ретінде пайдалануға жол беріледі.

55. Елді мекендерде (тұрғын үй қорының, ұйымдардың, мәдени-бұқаралық мекемелердің, демалыс аймақтары аумақтарында) көлік кіретін жерлері бар, қалдықтарды жинауға арналған контейнерлерді орналастыру үшін арнайы алаңдар бөлінеді. Алаңға қатты жабын жабылады және үш жағынан қалдықтардың желмен таралу мүмкіндігін болдырмайтын биіктікте, бірақ кемінде 1,5 м биіктікте қоршайды.

56. ҚТҚ жинауға арналған контейнерлер қақпақтармен жабдықталады. Елді мекендерде контейнер алаңын уақытша қоныстарды (вахталық кенттерді, стационарлық емес объектілер мен құрылыстарды) қоспағанда, тұрғын және қоғамдық ғимараттардан, балалар объектілерінен, спорт алаңдарынан және халықтың демалыс орындарынан кемінде 25 м қашықтықта орналастырады. Қалыптасқан құрылыс салынатын аудандарда санитариялық ажырауларды сақтау мүмкіндігі болмаған кезде қашықтықтар жергілікті атқарушы органдардың, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы

мемлекеттік органның аумақтық бөлімшелерінің, объектілердің меншік иелерінің және басқа да мүдделі тұлғалардың қатысуымен комиссиялық түрде белгіленеді.

57. ҚТҚ-ны жинау үшін абаттандырылған тұрғын үй қорында контейнерлерді қолданады, жеке үй иеліктерінде қақпағы бар еркін конструкциядағы ыдыстарды пайдалануға жол беріледі.

58. Субъект (ҚТҚ контейнерлерінің меншік иесі) контейнерлерді пайдаланатын халықтың санына, қалдықтардың жиналу нормаларына, олардың сақталу мерзіміне байланысты орнатылатын контейнерлердің санына жүргізілген есептеуді ескере отырып орналастырады. Контейнерлердің есепті көлемі қалдықтардың іс жүзінде жиналуына сәйкес келеді.

ҚТҚ-ны шығару уақтылы жүзеге асырылады. Контейнерлерде қалдықтарды сақтау мерзімі 0°C және одан төмен температурада үш тәуліктен, температура плюс болғанда бір тәуліктен аспайды.

59. Елді мекендерде (тұрғын үй қорының, ұйымдардың, мәдени-бұқаралық мекемелердің, демалыс аймақтары аумақтарында) контейнер алаңына іргелес аумақта Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 235 бұйрығымен бекітілген Қалалар мен елді мекендердің аумақтарын абаттандырудың үлгілік қағидаларында (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10886 болып тіркелген) көрсетілген периметрі бойынша жоспарлы-жүйелі санитариялық тазарту және қажеттілігіне қарай жүргізіледі.

60. ҚТҚ контейнерлерінің меншік иесі қалдықтарды тасымалдауға арналған көлік құралдарының санын салынып жатқан учаскенің іс жүзінде дамуын және нақты елді мекеннің жергілікті жағдайларын ескере отырып, анықтайды.

61. Көлік құралдары мен ҚТҚ контейнерлерінің меншік иесі көлік құралдарын жууға арналған алаңды шаруашылық аймағынан тыс жерде ұйымдастырады. Алаңда салқын су тартылған жуу бөлімшесі көзделеді. Таза және лас контейнерлердің және полигонға келіп жатқан қоқыс тасымалдайтын көліктердің көлік ағындары бөлінеді және қиылыспайды.

62. Су құбыры суы болмағанда контейнерлерді жууды сыртқы ауа температурасы +5°C-тан жоғары болғанда су себетін машиналармен жүзеге асыруға жол беріледі.

63. Контейнерлер мен көлік құралдарын жуған сарқынды сулар булану үшін карталарға жіберіледі немесе ҚТҚ-ны ылғалдау үшін пайдаланылады.

64. ҚТҚ полигонының, қоқыс үйінділерінің меншік иесі полигоннан (ұйымдастырылған қоқыс үйіндісінен) шығатын жерде қоқыс тасымалдайтын көліктердің дөңгелектерін зарарсыздандыруға арналған дезинфекциялаушы

бетон ванна орнатады. Ваннаның ұзындығын кемінде 8 м, енін 3 м, тереңдігін 0,3 м етіп көздейді.

65. ҚТҚ полигоны, қоқыс үйіндісі аумақтарының барлық периметрі бойынша жеңіл қоршау, тереңдігі 2 м-ден асатын кептіру траншеясын немесе биіктігі 2 м-ден аспайтын топырақ үйінділерін орнатады.

66. Тұтыну қалдықтарын залалсыздандыру үшін осы Санитариялық қағиданың 40-тармағында көрсетілген (инсинератор) пештер қолданылады. Ауыр металдар мен заттарды, радиоактивті қалдықтарды, регенерациялауға жататын мұнай өнімдерін алудың тиімді әдістері әзірленген өндіріс және тұтыну қалдықтарын полигонға қабылдауға жол берілмейді.

2- параграф. Медициналық қалдықтарды жинауға, тасымалдауға, сақтауға, залалсыздандыруға, пайдалануға, қолдануға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар

67. МҚ-ды жинау, тасымалдау, сақтау олардың қауіптілігі дәрежесіне сәйкес жүзеге асырылады.

68. Медициналық қалдықтар (бұдан әрі – МҚ) қауіптілік дәрежесіне сәйкес қауіптіліктің 5-сыныбына бөлінеді:

1) А сыныбы – ҚТҚ-ға ұқсас қауіпті емес медициналық қалдықтар;

2) Б сыныбы – қауіпті (эпидемиологиялық) медициналық қалдықтар;

3) В сыныбы – өте (эпидемиологиялық) қауіпті медициналық қалдықтар;

4) Г сыныбы – құрамы бойынша өнеркәсіп қалдықтарына ұқсас токсикологиялық қауіпті медициналық қалдықтар;

5) Д сыныбы – радиоактивті медициналық қалдықтар.

69. Медициналық қалдықтарды жинау, залалсыздандыру, тасымалдау, сақтау және көмумен айналысатын жұмысшылар "Міндетті медициналық қарап-тексерулерге жататын адамдардың нысаналы топтарын, сондай-ақ оларды жүргізу тәртібі мен мерзімділігін, зертханалық және функционалдық зерттеулердің көлемін, медициналық қарсы көрсетілімдерді, зиянды және (немесе) қауіпті өндірістік факторлардың, жұмысқа орналасқан кезде орындау кезінде міндетті алдын ала медициналық қарап-тексерулер және мерзімдік міндетті медициналық қарап-тексерулер жүргізілетін кәсіптер мен жұмыстардың тізбесін және "Алдын ала міндетті медициналық қарап-тексерулерден өткізу" мемлекеттік қызметін көрсету қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің міндетін атқарушының 2020 жылғы 15 қазандағы № ҚР ДСМ-131/2020 бұйрығына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10634 болып тіркелген) (бұдан әрі – № ҚР ДСМ-131/2020 бұйрығы) сәйкес алдын ала (жұмысқа тұру алдында) және мерзімдік медициналық қарап тексеруден өтеді.

70. Денсаулық сақтау объектілерінде МҚ-ны уақытша сақтауға арналған үй-жайлар Ереженің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес бекітілетін "Денсаулық сақтау объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларға сәйкес көзделеді.

71. МҚ-ны жинау, қабылдау және тасымалдау бір рет қолданылатын пакеттерде, ыдыстарда, қауіпсіз кәдеге жарату қораптарында (бұдан әрі – ҚКЖҚ), контейнерлерде жүзеге асырылады. МҚ-ның әр сыныбы үшін контейнерлер, ыдыстар мен пакеттер әртүрлі бояумен таңбаланады. Контейнерлердің конструкциясы су өткізбейтін болады, бөтен адамдардың олардың ішіндегісімен жанасуын болдырмайды.

72. МҚ-ны тасымалдауды жүзеге асыратын адамдар оларды көлік құралына тиеген сәттен бастап белгіленген орында қабылдағанға дейін олармен қауіпсіз жұмыс істеу шараларын сақтауы қажет.

73. МҚ-ны қолмен нығыздауға жол берілмейді. Жеке қорғаныш құралынсыз МҚ-ны жинауды, сұрыптауды жүзеге асыруға жол берілмейді.

74. Б, В сыныптарындағы МҚ арнайы залалсыздандыру қондырғыларында: газбен тазалағышы бар шығарылған газдарды толық жағатын камералары кемінде +1000 – +1200°С температурада жұмыс режимі бар екі камералы пештерде (инсинераторларда) жойылады немесе балама әдістермен залалсыздандырылады:

- 1) қалдықтарды қысыммен су буымен стерильдеуді көздейтін автоклавтау;
- 2) қысқа толқынды өңдеу;
- 3) химиялық өңдеу.

МҚ-ның жағу өнімдері мен залалсыздандырылған қалдықтар А сыныбының МҚ-ға айналады және ҚТҚ ретінде көмілуге тиісті немесе қайталама шикізат ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Қатты тұрмыстық қалдықтар полигонында баламалы әдістермен залалсыздандырылған Б және В сыныптарындағы қалдықтарды көму олардың тауарлық күйі (ұнтақтау, күйдіру, престеу және тағы басқа) өзгертілген және оларды қайта қолданудың мүмкін еместігі кезде ғана жол беріледі.

Залалсыздандырудың баламалы әдістерін қолданған кезде аппараттың жұмысын және залалсыздандыру сапасын бақылау қамтамасыз етіледі. Автоклавтардың жұмысы химиялық, биологиялық сынақтарды, термохимиялық индикаторларды қолдану арқылы химиялық, бактериологиялық және физикалық әдістермен бағаланады.

Стерильдеу циклі кезінде бу автоклавтарының жұмыс режимінің параметрлерін бағалау үшін физикалық-химиялық әдістер, автоклавтың тиімділігін бағалау үшін бактериологиялық әдістер қолданылады.

Залалсыздандырылған қалдықтардың әр партиясы журналға тіркелген күні, қалдықтардың салмағы, зарарсыздандыру уақыты, зарарсыздандыру режимі, тест-бақылау нәтижелері, бақылау купоны (жабыстырылған), оператордың қолы көрсетіледі.

75. Пайдаланылған шанышқылы және басқа да өткір заттар (инелер, қауырсын тәрізді құралдар, ұстаралар, ампулалар) алдын ала сұрыпталмай залалсыздандырылуы тиісті ҚКЖҚ-на қабылданады.

76. Екі камералы пештер (инсинераторлар) Ереженің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес бекітілетін "Адамның денсаулығы мен мекендеу ортасына әсер ету объектілері болып табылатын объектілердің санитариялық-қорғаныш аймағын белгілеу бойынша санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидалар талаптарын есепке ала, орналастырылады.

Мамандандырылған қондырғылары жоқ объектілер мен елді мекендер аумағында медициналық қалдықтарды жағуға жол берілмейді.

77. МҚ-ны залалсыздандыруды жүзеге асыратын субъект қалдықтардың сыныбы мен көлемін көрсете отырып, МҚ-ны залалсыздандыруға қабылданғанын растайтын құжатты толтырады.

78. Медициналық қалдықтарды қабылдау қапталған түрде, арнайы журналда сапалық және сандық есепке алуды жүргізе отырып жүзеге асырылады.

79. Медициналық қалдықтарды залалсыздандыруға арналған арнайы қондырғы дайындаушының техникалық құжаттамасына сәйкес орналастырылады және пайдаланылады.

80. Медициналық қалдықтарды залалсыздандыру объектілерінде алаңы кемінде 12 шаршы метр (бұдан әрі – м²) медициналық қалдықтарды уақытша сақтауға арналған бөлме көзделеді және ішке сору-сыртқа шығару желдеткішімен, бар болған жағдайда биологиялық қалдықтарды сақтауға арналған тоңазыту жабдығымен, бөлек стеллаждармен, тасымалдау контейнерлерімен, таразымен, ыстық және салқын су келтірілген раковинамен, бактерицидті шаммен жабдықталады.

81. Әр үй-жайда ыдыстарды жууға, сақтауға және залалсыздандыруға арналған жағдайлар жасалады.

82. МҚ-ны уақытша сақтауға арналған үй-жайдың едені, қабырғасы, төбесі тегіс, саңылауы жоқ болады, жуу және дезинфекциялау құралдарына төзімді материалдардан жасалады.

83. Негізгі үй-жайлардан басқа персонал үшін алаңы кемінде 6 м² үй-жай, жинау мүкаммалына, жуу және дезинфекциялау құралдарына ауданы кемінде 4 м² үй-жай, жуатын айналым ыдысына арналған ауданы кемінде 4 м² қойма бөлінеді.

84. Жуу бөлмесі ағынды салқын және ыстық су келтірілген ваннамен немесе еденге түсетін кранмен жабдықталады. Персоналдың жеке гигиена қағидаларын сақтауы үшін қолды жууға және кептіруге арналған құралдармен жарақталған, ағынды салқын және ыстық су келтірілген раковина бөлінеді.

85. Медициналық қалдықтарды залалсыздандыру орындарында мынадай жеке гигиена талаптары сақталады:

1) жұмыс қорғаныш маскасымен, экрандармен, бір рет қолданылатын резеңке немесе латекс қолғаптармен жүзеге асырылады;

2) жұмыс орнында темекі шегуге және тамақ ішуге жол берілмейді;

3) жеке және арнайы киімдерді сақтау шкафтарда бөлек жүзеге асырылады.

86. Б, В, Г сыныптарының МКҚ-ны тасымалдау Ереженің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес бекітілетін "Жолаушылар мен жүктерді тасымалдауға арналған көлік құралдарына қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидалар талаптарына сәйкес су өткізбейтін жабық шанақпен жабдықталған, дезинфекциялық жеңіл өңделетін көлік құралында жүзеге асырылады.

87. Қауіпті қалдықтарды тасымалдауды жүзеге асыратын көлік құралдарын күтіп-ұстау Ереженің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес бекітілетін "Жолаушылар мен жүктерді тасымалдауға арналған көлік құралдарына қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларына сәйкес келеді.

88. Г сыныбының МКҚ-ны көму қауіпті қалдықтарға арналған полигондарда, олар залалсыздандырылған жағдайда ҚТҚ полигондарында жүзеге асырылады.

89. Инфекциялық емес науқастардың операциялық бөлімдерінің органикалық қалдықтары (ағзалар, тіндер) Ереженің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес бекітілетін "Зираттарға және жерлеу мақсатындағы объектілерге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларына сәйкес зираттардың арнайы бөлінген орындарында көмілуге жатады.

90. Пайдаланылған люминесцентті шамдар, құрамында сынабы бар аспаптар мен жабдық сақтау мен тасымалдау кезінде сынуын болдырмайтын тығыз жабылатын ыдыстарда тасымалданады және сақталады.

3-параграф. Аулалық қондырғылар мен қазылған шұңқырларға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар

91. Тұрғын үй объектілерінің және орталықтандырылған сумен жабдықтау және (немесе) су бұру жүйелеріне қосылған объектілердің аумағында аулалық қондырғыларды, қазылған шұңқырларды салуға және қайта жабдықтауға сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтеріне сәйкес жол беріледі.

92. Елді мекеннің сумен жабдықтау және су бұру жүйесіне қосылмаған тұрғын үйлерден (тұрғын ғимараттардан) шыққан сұйық тұтыну қалдықтар су өткізбейтін (қақпағы мен қатты фракцияны бөлуге арналған торы бар жер беті бөлігі бар) қазылған шұңқырларға құйылып, кейіннен арнайы автокөлікпен шығарылып және оларды орналастыру орындарын халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы мемлекеттік органның аумақтық бөлімшелері, қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті мемлекеттік органның аумақтық органы және сумен жабдықтау және (немесе) су бұру жөніндегі ұйым айқындайтын төгу станцияларында төгіледі. Аулалық дәретханалар бар болғанда ортақ шұңқырды орнатуға жол беріледі.

93. Су бұру жүйесіне қосылмаған санитариялық-аулалық қондырғылар мен қоғамдық дәретханаларды кемінде 10 м болатын жеке үй иеліктерін (оның ішінде саяжай учаскілерін) қоспағанда, тұрғын және қоғамдық ғимараттардан, балалар ойнайтын және тұрғындар демалатын алаңдардан кемінде 25 м, құдықтар мен бұлақ көзінен кемінде 50 м қашықтыққа алшақтатады.

3-тарау. Қалдықтарды сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар

94. Қалдықтарды сақтау және көму полигондарда жүзеге асырылады.

95. Өндіріс қалдықтарын көму полигонына арналған учаскенің көлемі қалдықтардың 20-25 жыл ішінде жиналу мерзіміне қарай белгіленеді.

96. Полигонға арналған орындар бөлек, құрылыстан бос, желденетін, жауын-шашын, еріген және тасқын сулар баспайтын, инженерлік шешімдердің орындалуына жол беретін, елді мекендердің және адамдардың жаппай демалу, шаруашылық сумен жабдықтау, минералды көздер, ашық су қоймалары және жерасты сулары орналасқан аймақтардың ықтимал ластануын болдырмайтын аумақтарда көзделеді.

97. Полигонды басым бағыттағы желді ескере отырып, елді мекендердің ық жағында, өзен ағысы бойынша шаруашылық-ауыз сумен жабдықтаудың су алу орындарынан төмен, ашық су қоймаларының су жинау аймақтарынан, қыстау орларынан, балықтардың жаппай уылдырық шашу және семірту орындарынан төмен және шекарасынан тыс орналастырады.

98. Полигонды жер асты сулары 2 м-ден астам тереңдікте жатқан және сүзу коэффициенті тәулігіне 10 м-ден аспайтын өтімдігі аз жыныстармен жабылған

учаскелерде орналастырады. Түбі мен қабырғалары гидроокшаулаумен орнатылады.

99. ҚТҚ полигондарының, қоқыс үйінділерінің СҚА өлшемі мен оларды көгалдандыру Ереженің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес бекітілетін "Адамның денсаулығы мен мекендеу ортасына әсер ету объектілері болып табылатын объектілердің санитариялық-қорғаныш аймағын белгілеу бойынша санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларына сәйкес жүзеге асырылады.

100. Полигонды тұрғын үй құрылысының резервті, өндірістік объектілерді кеңейту аумақтарында, рекреациялық аймақтарда, өзендер алқабында, жыраларда, топырағы шөккен учаскелерде, карст процестері дамидын жерлерде, пайдалы қазбалар жатқан аумақтарда, жерасты ауыз су көздерінің қоректену аймағында орналастыруға жол берілмейді.

101. Полигон аумағының елді мекендер, өндірістік объектілер, ауыл шаруашылығы алқаптары мен су ағысы бағытына қарай ылдилауына жол берілмейді.

102. Қауіптіліктің 4-сыныбындағы өндіріс қалдықтары шектеусіз қабылданады және оқшаулағыш материал ретінде пайдаланылады. Бұл қалдықтар сулы сығындыда ҚТҚ-ның сүзгі деңгейінде уытты заттардың (1 килограмм қалдыққа 1 литр су) болуымен, 1 литрге 300 миллиграмнан (бұдан әрі - мг/л) артық емес оттегіге биохимиялық қажеттілік (бұдан әрі – ОБҚ толық) және оттегіге химиялық қажеттілік (бұдан әрі – ОХҚ) көрсеткішімен, фракцияларының көлемі 250 мм-ден кем біркелкі құрылымымен сипатталады.

103. ҚТҚ полигонына шектеусіз қабылданатын және оқшаулағыш материал ретінде пайдаланылатын қауіптіліктің 4-сыныбындағы өндіріс қалдықтарының тізбесі осы Санитариялық қағидаларға 2-қосымшаның 1-кестесінде келтірілген.

Полигонға шектеулі мөлшерде қабылданатын және бірге жинақталатын 3-4 қауіптілік сыныбының өндіріс қалдықтарының тізбесі (ҚТҚ 1000 текше метріне (бұдан әрі – м³) арналған норматив) осы Санитариялық қағидаларға 2-қосымшаның 2-кестесінде келтірілген.

Шектеулі мөлшерде қабылданатын және ерекше жағдайларды сақтай отырып жинақталатын қауіптіліктің 3-4 сыныбындағы өндіріс қалдықтарының тізбесі осы Санитариялық қағидаларға 3-қосымшада келтірілген.

104. Полигон аумағы екі аймаққа бөлінеді: ҚТҚ жинақтау аймағы және шаруашылық-тұрмыстық объектілерді орналастыру аймағы.

Жинақтау аймағын полигон әкімшілігі жасаған пайдалану картасының кестесіне сай кезекпен қалдықтармен толтырылатын бөлек учаскелерге (карталарға) бөледі.

105. Полигондардың персоналы үшін санитариялық-тұрмыстық қызмет көрсету үй-жайлары көзделеді. Тамақ ішетін бөлмені кемінде тұрмыстық тоназытқышпен және ыдыс жууға арналған раковинамен жабдықтайды.

106. Өндіріс және тұтыну қалдықтарымен жұмыс істеуге байланысты жұмыскерлер арнайы киіммен, арнайы аяқ киіммен, жеке қорғаныш құралдарымен жұмыс істейді.

107. Қатты және сұйық қалдықтарды жинаумен, кәдеге жаратумен, тиісті құрылыстарды пайдаланумен айналысатын персонал жұмысқа тұрған кезде № ҚР ДСМ-131/2020 бұйрығына сәйкес алдын ала және мерзімдік медициналық қарап тексерулерден өтеді.

108. Полигонда түсетін қалдықтардың құрамына бақылау және есепке алу, қалдықтарды полигонның жұмыс істеп тұрған бөлігінде бөлу, қалдықтарды оқшаулау бойынша технологиялық цикл қамтамасыз етіледі.

109. ҚТҚ полигонында тұтыну қалдықтары мен қатты өндіріс қалдықтарының кейбір түрлері (қауіптіліктің 3 және 4-сыныптары), сондай-ақ сыныбы эксперименталдық әдістермен анықталатын қауіпті емес қалдықтар қабылданады.

110. ҚТҚ бірге жинақтау үшін ылғалдылығы 85%-дан аспайтын жарылысқа қауіпті емес және өздігінен тұтанбайтын өндіріс қалдықтары қабылданады. Сұйық және паста тәрізді қалдықтар ҚТҚ полигонына қабылданбайды.

111. Полигонда қалдықтар мен олардың мөлшері көрсетілген қызмет көрсетілетін ұйымдардың тізімі (тізбесі) болады.

112. Қауіптіліктің 3 және 4-сыныптарындағы өндіріс қалдықтары шектеулі мөлшерде қабылданады (ҚТҚ массасының 30 %-нан асырмай) және сулы сығындыда ҚТҚ-ның сүзгі деңгейінде уытты заттардың болуымен және оттегінің ОБҚ 20 және ОХҚ 400-5000 мг/л мәндерімен сипатталатын тұрмыстық қалдықтармен бірге жинақталады.

113. ҚТҚ полигондарына эпидемиологиялық қауіп төндіретін, арнайы құрылыстарда залалсыздандырылмаған қалдықтарды қабылдауға жол берілмейді.

114. Радиоактивті қалдықтарды орналастыру және көму Ереженің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес бекітілетін "Радиациялық қауіпті объектілерге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларға сәйкес жүзеге асырылады.

115. ҚТҚ полигонында биоқалдықтарды: өлген жануарлардың өлекселерін, конфискаттарды, тұтас ет қалдықтарын қабылдауға жол берілмейді.

116. Полигонда қалдықтарды зарарсыздандыру үшін бұрттарда далалық компостирлеу әдістерін пайдаланады, жылына 120000 м³ ҚТҚ қабылдайтын полигондар үшін ҚТҚ-ны жинақтаудың траншея схемасын қолданады. Траншеялардың тереңдігі 3-6 м және ал жоғарғы жағының ені 6-12 м болады. Траншеялар желдің жиі соғатын бағытына перпендикуляр орналастырылады.

117. Траншеяларды қазу барысында алынған топырақ ҚТҚ толтырылғаннан кейін оларды жабуға пайдаланылады. Бір траншеяның ұзындығын оны толтырудың мынадай уақытын есепке ала отырып:

1) температура 0°С жоғары болған кезеңде 1-2 ай бойы;

2) температура 0°С-ден төмен болған кезеңде топырақтың барлық тоңазу кезеңіне орнатады.

118. ҚТҚ-ны батпақты жердегі суға және тасқын су басып кететін учаскелерге тікелей жинақтауға жол берілмейді. Мұндай учаскелерді ҚТҚ полигонына пайдаланғанға дейін оған жер беті немесе тасқын судың ең үлкен деңгейінен 1 м асатын биіктікте инертті материалдар үйіледі. Үйген кезде су өткізбейтін экран жасалады. 1 м төмен тереңдікте жерасты суы болған жағдайда, жердің бетіне топырақты алдын ала кептіре отырып, оқшаулағыш қабат жасайды.

119. Полигонның жасыл аймағында (периметрі бойынша) ҚТҚ-ның жерасты суларына әсерін есептеу үшін бақылау ұңғымалары орнатылады, олардың бірі жерасты суларының ағысы бойынша полигоннан жоғары, 1-2 ұңғыма полигоннан төмен жерде орналастырылады.

120. ҚТҚ-ны жинақтау кезінде жұмыс картасында қалыңдығы 2,0 м топырақпен немесе басқа инертті материалмен қалдықтардың тығыздалған қабатын аралық немесе түпкілікті оқшаулау жүзеге асырылады. Жазық полигондарда қалдықтарды оқшаулауды жаз мезгілінде тәулік сайын, температура плюс 5°С-тан төмен болғанда жинақталған сәттен бастап 3 тәуліктен кешіктірмей жүргізеді.

121. Оқшаулағыш материал ретінде қоқыстар мен (немесе) мынадай өндіріс қалдықтарын: әк, бор, сода, гипс, графит, асбоцемент, шифер қолданылады.

122. ҚТҚ-ны қоқыс таситын көліктен түсіргенде және жинақтағанда қалдықтардың жеңіл фракцияларын ұстау үшін желдің басым бағытына перпендикуляр жылжымалы торлы қоршау орнатады. Ауысымына бір реттен сиретпей жылжымалы қалқандармен ұсталатын қалдықтар жиналады және жұмыс картасының бетіне орналастырылады, үстіңгі жағынан топырақтың оқшаулағыш қабатымен тығыздалады.

123. Жерасты және жерүсті жиналған ағындарды су қоймаларына бұратын айналма арналар жүйелі түрде қоқыстан тазартылып отырады.

124. Полигонның аумағында ҚТҚ-ны жағуға жол берілмейді, ал олар өздігінен жанған жағдайда өрт қызметі келгенге дейін полигон персоналы өз күшімен сөндіреді.

125. Полигонды жабу оны жобада көзделген биіктікте топырақпен жапқаннан кейін жүзеге асырылады. Пайдалану мерзімі 5 жылдан кем полигондарда кейіннен отыруы ескеріле отырып, көзделген тік белгіден 10 %-ға асатын процесте жабуға жол беріледі.

126. Полигонды жабу алдында қалдықтардың соңғы қабатын топырақтың сыртқы оқшаулағыш қабатымен түпкілікті жабады.

127. Сыртқы оқшалағыш қабатын түпкілікті жоспарлаған кезде полигонның шеттеріне қарай су ағатын еңістер орнатылады.

128. Полигонның сыртқы еңістерін бекіту полигонды пайдаланудың басынан бастап және биіктігінің ұлғаюына қарай жүргізіледі. Полигонның сыртқы еңістеріне арналған материал ретінде топырақ пайдаланылады.

129. Полигонның жоғарғы оқшаулағыш қабатын орнату полигон жабылғаннан кейін оны пайдаланудың көзделген шарттарымен анықталады. Жабық полигонды орман-саябақ кешенін, шаңғы спортына арналған төбе немесе төңіректі көзбен шолуға арналған қарау алаңын салу үшін пайдаланған кезде сыртқы оқшаулағыш қабатының қалыңдығы кемінде 0,6 м болуы көзделеді.

130. Полигон еңістерінің топырағын желмен ұшырып кетуден немесе шайылудан қорғау үшін сыртқы оқшаулағыш қабаты салынғаннан кейін оларды терраса түрінде көгалдандырады.

131. Қалпына келтірілетін полигонның аумағын күрделі құрылысқа пайдалануға жол берілмейді.

132. Істен шыққан карьерлер, жасанды жасалған қуыстар ластанған жауын-шашын және ағынды сулар жиналатын орын болып табылады. Осы аумақты шаруашылықта пайдалануға жарамды күйге келтіру үшін оны қалпына келтіру жүргізіледі.

133. Карьерлерді және басқа да жасанды жасалған қуыстарды қауіпті емес қалдықтарды, ҚТҚ-ны және өндірістік объектінің қауіптіліктің 3 және 4-сыныбындағы қалдықтарды пайдалана отырып, жабуға жол беріледі. Сондай-ақ көму үшін Ереженің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес бекітілетін "Адамның денсаулығы мен мекендеу ортасына әсер ету объектілері болып табылатын объектілердің санитариялық-қорғаныш аймағын белгілеу бойынша санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларға сәйкес СҚА-ны анықтай отырып, белгіленген жерлерді пайдалануға жол беріледі.

Қалдықтардың кез келген түрлерін пайдалану кезінде олардың морфологиялық және физикалық-химиялық құрамын анықтайды. Тамақ қалдықтарының, өсімдіктен алынатын қалдықтардың жалпы мөлшері 15%-дан аспайды. Қалдықтарды орналастыруға арналған негіз ҚТҚ полигондарын жобалау, пайдалану және қалпына келтіру бойынша белгіленген тәртіп талаптарына сәйкес келеді.

134. Қалпына келтірілетін карьерге арналған СҚА-ның көлемін жақын орналасқан тұрғын үй құрылысының ең жақын шетінен кемінде 100 м болатын СҚА-ның өлшеміне тең мөлшерде қабылдайды. Қалпына келтірілетін карьердің қоршауы және жұмысты орындауды қамтамасыз етуге арналған уақытша шаруашылық-тұрмыстық объектілері болады.

135. ҚТҚ полигоны мен өндіріс қалдықтарын көму полигонында Ереженің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес бекітілетін "Өндірістік бақылауды жүзеге асыруға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларына сәйкес өндірістік бақылау жүзеге асырылады.

136. ҚТҚ полигонының топырақ құнарлылығын қалпына келтіру (жою) ол толғаннан кейін жобаға сәйкес жүргізіледі.

137. СҚА шекарасында атмосфераның РЕШШ-дан артық ластануы және жұмыс аймағында РЕШШ-дан артық екені анықталған жағдайда ластану деңгейін төмендету бойынша шаралар қабылданады.

138. Ағызу станцияларының СҚА өлшемі Ереженің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес бекітілетін "Адамның денсаулығы мен мекендеу ортасына әсер ету объектілері болып табылатын объектілердің санитариялық-қорғаныш аймағын белгілеу бойынша санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларына сәйкес белгіленеді.

139. Жобаланатын, салынып жатқан, пайдаланылатын ағызу станциялары осы Санитариялық қағидалардың және сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы мемлекеттік нормативтердің талаптарын сақтайды.

140. Ағызу станциясына арналған учаскені тұрғын және қоғамдық ғимараттар мен құрылыстарға қатысты желдің ық жағына орналастырады. Жер учаскесінің көлемі 1 м³-ге 0,2 гектар есебінен анықталады.

141. Вакуум арқылы толтырылатын автоцистернадан сұйық қалдықтарды төгуді қабылдағыш құрылғыларға соратын түтіктер арқылы жүргізеді.

142. Сұйық қалдықтарға су 1:1 есебінен қосылады, қатты қоспаларды қоқыс үгітетін қондырғыларда ұсақтайды және су бұру жүйесіне жібереді, ал олар болмаған жағдайда ҚТҚ-ны залалсыздандыру үшін бөлінген орындарға күнделікті шығарады.

143. Су бұру жүйесіне қосылмаған елді мекендерде қатты және сұйық қалдықтар бөлек жиналады. Сұйық қалдықтар су өткізбейтін шұңқырларға жиналады және ассенизация алқаптарына немесе жер жырту алқаптарына ассенизациялау көлігімен шығарылады.

144. Ассенизация алқаптары және жер жырту алқаптары Ереженің 16-тармағының 132-1) тармақшасына сәйкес бекітілетін "Адамның денсаулығы мен мекендеу ортасына әсер ету объектілері болып табылатын объектілердің санитариялық-қорғаныш аймағын белгілеу бойынша санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларына сәйкес қашықтықта орнатылады.

145. Алқаптарды жазғы және қысқы аумақтарға, бөлек учаскелерге (карталарға) бөледі. Сұйық қалдықтарды жер жыртылған беттерге төгеді және жерді 20 см тереңдікте жыртады. Қысқы учаскелерді күзден бастап жыртады және қыста төгеді, ал көктемде учаске кепкеннен кейін қайта жыртады.

146. Ассенизация алқаптарында техникалық дақылдарды себуге жол беріледі және оларды көкөніс шаруашылығы дақылдарын себуге пайдалануға жол берілмейді.

147. Жер жырту мен ассенизация алқаптары қоршалады, көлік жууға арналған алаңдар белгіленеді. Жұмысшыларға арналған үй-жай жарықпен және сумен камтамасыз етіледі.

"Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларына 1-қосымша

Қоқыр, қоқыс, қалдық, күл жинауыштар мен үйінділерді көму паспорты
Атауы

№	Шаралар	Деректері	Ескерту
1	Көмуді бітірген уақыты		
2	Көму шараларының қысқаша жазбасы		
3	Жобаны дайындаған мекеме		
4	Көмуді жүзеге асырған мекеме		

5	Көму объектісін бақылауға қабылдап алған мекеме		
6	Санитариялық-эпидемиологиялық бақылау деректері		
7	Көму объектісіне және іргелес аумаққа қойылған шектеулер		
8	Жергілікті атқарушы органға берілді		

Берді _____ Т.А.Ж (бар болса)

Қабылдады _____ Т.А.Ж (бар болса)

"Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы" санитариялық қағидаларына
2-қосымша

Қатты тұрмыстық қалдықтар полигонына шектеусіз қабылданатын және оқшаулағыш материал ретінде пайдаланылатын 4-қауіптілік сыныбының өндіріс қалдықтарының тізбесі

1-кесте

№	Қалдықтар түрі
1	Алюминий силикатты қоқыс СБ-Г-43-6
2	Асбестцемент сынықтары
3	Асбест ұнтағы
4	Бентонит қалдықтары
5	Кальций карбиді өндірісінің істен шыққан графиті
6	В-6 витамині өндірісінің құрамында гипс бар қалдықтары
7	Қайнайтын әк, әктас, сөнгеннен кейінгі шлам
8	Химиялық тұндырылған бордың қатты қалдықтары
9	Істен шыққан брикеттер түріндегі алюминий тотығы
10	Кремний тотығы (ПВХ және AlCl3 өндіргенде)
11	Паратит қалдықтар
12	Натрий сульфаты тұздарының қоспасы
13	Селикагель (уытты емес газдарды кептіру адсорберлерінен)
14	Сүзгі престердің шламдары өндірісінің селикагелі
15	Соданың түйіршіктелген шламы
16	Сода-цемент өндірісінің CaSO4 түріндегі дистилляция қалдығы
17	Құрамында ауыр металдар жоқ қалыптағы өзекті қоспалар
18	Химиялық суды тазалау және суды жұмсарту шламдары
19	Ағынды сулардың хлорлы-натрий тұнбалары

20	Стандартты емес хлорлы әк
21	Шифер өндірісінің қатты қалдықтары
22	ЖЭО, көмірмен, шымтезекпен, тақта таспен немесе тұрмыстық қалдықтармен жұмыс істейтін қазандықтар шлактары
23	Тегістеу материалдары
24	Құрылыс қалдықтары: құрылыс топырағы, бетонның, ерітінділердің қалдықтары, ПГС, сынған кірпіштер, керамикалық бұйымдардың, саманның, саздың қалдықтары

Полигонға шектеулі мөлшерде қабылданатын және қатты тұрмыстық қалдықтармен бірге жинақталатын 3 және 4-қауіптілік сыныбының өндіріс қалдықтарының тізбесі (қатты тұрмыстық қалдықтардың 1000 м³ арналған нормативтер)

2-кесте

№	Қалдықтар түрі	Қатты тұрмыстық қалдықтардың 1000 м ³ -не тоннамен алғандағы өндіріс қалдықтарының шекті мөлшері
1	2	3
1	Сірке ангидрид өндірісінің текше қалдықтары	3
2	Резит қалдықтары (қатты формальдегид шайыры)	3
3	Көпіретін полистирол пластиктері өндірісінің қатты қалдықтары	10
Электрмен окшаулау материалдары өндірісі кезіндегі қалдықтар:		
1	Электротехникалық парақты гетиннакс Ш-8,0	10
2	Жабысқақ таспа ЛСНПЛ-0,17	3
3	ПНП полиэтилен түтікше	10
4	Шыны лакты мата ЛСЭ-5	3
5	Шыны мата Э2-62	3
6	Электротехникалық парақты текстолит Б-16,0	10
7	Фенопласт 03-010-02	10
Суспензиялық, эмульсиялық өндірістің қатты қалдықтары:		
1	Акрилнитрол немесе метилметал крилат бар стирол сополимерлері	3
2	Полистирол пластиктері	3
3	Акрилонитрилбутадиенстирол пластиктері	10
4	Полистиролдар	3

"Өндіріс және тұтыну қалдықтарын жинауға, пайдалануға, қолдануға, залалсыздандыруға, тасымалдауға, сақтауға және көмуге қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар" санитариялық қағидаларын бекіту туралы" санитариялық қағидаларына
3-қосымша

Шекті мөлшерде қабылданатын және ерекше жағдайларды сақтай отырып жинақталатын қауіптіліктің 3 және 4-сыныптарындағы өндіріс қалдықтарының тізбесі

№	Қалдықтар түрі	Өндіріс қалдықтарының шекті мөлшері (қатты тұрмыстық қалдықтардың 1000 м ³ -на тонна)	Полигонда жинақтаудың немесе өндірістік объектілерде дайындаудың ерекше жағдайы
1	2	3	4
1	В-6 витамині өндірісінің белсендірілген көмірі	3	0,2 м аспайтын қабатпен салу
2	Ацетобутилатцеллюлоза қалдықтары	3	ылғалданған жағдайда 0,3 x 0,3 x 0,3 м аспайтын мөлшерде бумамен сығымдау
3	Ағаш және үгінді жаңқалы қалдықтар	10	Өндірістік үй-жайларда едендерге төсеуге кететін үгінділер болмауы тиіс
4	Хром құрағы	3	0,2 м дейінгі қабатпен салу
5	Қайтарылмайтын ағаш және қағаз ыдыстар	10	майға шylanған қағаздар болмауы тиіс
6	Теріні алмастыратын қиындылар	3	0,2 м аспайтын қабатпен салу
7	Ағартылған жер	3	0,2 м аспайтын қабатпен салу
8	Фаолит шаңы	3	Ылғалды түрде қаптарға салу